

irodalmi emlékül, második kiadásban is közrebocsátaná ezt a munkát, anyagát lehető teljességgel kibővítve s azt a tudományos módszer követelményeinek megfelelően feldolgozva. BODNÁR Remig jelen könyvecskéje mutatja, ezt a feladatot is kitűnően oldaná meg. TÓTH LÁSZLÓ.

Adamescu, Gheorghe: *Contribuțiune la bibliografia românească. Istoria literaturii române. Texte și autori.* (Adalékok az oláh könyvészethez. Az oláh irodalom története. Szövegek és szerzők.) Fasc. I. 1500—1920. București, Cartea românească, 1921. Fasc. II. 1500—1921. u. o. Tipografie Române Unite, 1923. Fasc. III. 1500—1925. u. o. Casa Școalelor, 1928. VIII. 184, 414; IV, 530 l. 8°.

1898-ban az oláh akadémia egy széles alapokra fektetett tudományos bibliográfia kiadását vette tervbe, mely nemcsak az oláhnyelvű, hanem az oláh vonatkozású idegennyelvű irodalom feldolgozását is célozta. Ebből a nagyszabású programból eddig csak a régebbi irodalomra vonatkozó részt sikerült megvalósítani, de ezt sem maradék nélkül. I. BIANU és N. HODOȘ mintaszerű műve, a *Bibliografia românească veche* (1508—1817 vol. I—III, fasc. 1—2. București, 1898—1912), mindmáig adós maradt az 1817—1830. időköz könyvészetével. A «Régi Oláh Könyvtár» határátkövet u. i. a fanariota-kor végével körülbelül egybeeső 1830-as év jelzi.

A szűkebb tárgyköröket felölelő bibliográfiákról eltekintve ADAMESCU három kötetnyi adaléka helyettesíti legjobban a még mindig hiányzó újabbkori oláh könyvtermelés tudományos feldolgozását. Mint szoros értelemben vett bibliográfia tökéletlen munka — ezt maga a szerző is belátja — a szerény «adalék» címet azonban már azért is a legteljesebb mértékben érdemli meg, mivel úttörő. Nem szolgálja a használhatóság ügyét az a körülmény, hogy az egyazon íróra vagy tárgykörré vonatkozó adatokat a három kötetből külön-külön kell összekeresgélmi, az is megtörténik, hogy semmit sem talál az ember (v. ö. TAGLIAVINI *Studia Rumeni* IV, 170—71. felsorol néhány esetet). Magyar szempontból kifogásolható, hogy oláh szerzők magyarnyelvű és magyar szerzők oláh irodalmi vonatkozású termékeit nem méltatja kellő figyelemre. (SZABÓ Károly RMK, VERESS Endre *Erdélyi és magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok [1544—1808]* Kolozsvár, 1910. AKANTISZ Viktor: *Dr. Todoreszku Gyula és Horváth Aranka régi magyar könyvtára.* Budapest, 1922. stb., említést érdemeltek volna). Nehezebben érthető, hogy miért maradt ki Mario ROQUESnak a szászvárosi 1582-es oláh bibliáról

írt műve (*Palia de Orăștie I. Préface et livre de la Genèse*. Paris, 1925), mely HELTAI eredeti szövegét is közli a cirill-betűs oláh szöveg kritikai kiadásával kapcsolatban. SZTRIPSZKI H. és ALEXICS Gy. oláh zsolnárszövegeket tartalmazó kiadványa: *Szegedi Gergely énekeskönyve XVI. századbeli román fordításban*. Budapest, 1911. szintén kikerülte a figyelmét. (ROQUESnak is, v. ö. a PALHARÓL írt ismertetésemet Ung. Jahrb. 1928. VII, 474, aminek részben talán éppen ADAMESCU az oka.)

DR. TREML LAJOS.

Fitz József: *A könyv története*. A Magyar Szemle Kincsestára, 53. sz. Bp. 1930. Magyar Szemle Társaság. N16-r. 79 l.

Az egyre sűrűbben megjelenő, izléses kiállítású kis kék füzetek eddig megjelent számai közül FITZ József könyvtörténete kétségtelenül a legérdekesebb vállalkozások közé tartozik. Azzá teszi anyaga, melyet feldolgozott és a feldolgozás módszere. Szinte emberfeletti vállalkozásnak tetszik a könyv történetét «megírni» megszabott 80 lap terjedelemben, s hozzá még a nagyközönség számára. FITZ József kitűzött programjának megoldásával hasznos munkát végzett. Élvezhető, könnyed stílusban, madártávlatból mutat rá a könyv fejlődéstörténetének egyes állomására. Különösen a könyv kialakulásának különböző korszakával és magával a könyv fogalmával foglalkozik. Végigvezet, egy hasznos baedekerhez hasonlóan, a falfeliratoktól kezdve a babyloni (agyagtábla), az ókori (papyrustekercs), a középkori könyvön (kódex) át a nyomtatott könyvig. Vizsgálja az írás és anyag különbözőségeit s rámutat a merev és simulékony anyagokra, így az előbbinél a fatáblát és agyagot, az utóbbinál a papyrust, a pergament és a papírt emeli ki. A könyvnyomtatás kérdésének tárgyalásánál az eddigi tudományos felfogással ellentétben COSTER elsősége mellett tör lándzsát *Gutenberggel* szemben. Állítását azonban nem tudja elég meggyőző érvekkel, vagy adatokkal alátámasztani. Az «irodalom»-ban csak modern külföldi szakmunkákra hivatkozik (főleg német és angol), s a hazaiak közül a szellemtörténeti aláfestésű munkákra utal. Kár hogy nem említette meg GULYÁS Pál: *A könyvek és könyvtárak hajdan és most* (1924) c. kitűnő kis összefoglaló könyvecskéjét. Úgyis szintén nem értjük azt sem, hogy a forrás-felsorolásból hogyan maradhatott ki folyóiratunk, az egyetlen magyar könyvtudományi szaklap. A régebbi magyar könyvtudományi irodalomból, minden elavultságuk mellett is, fel kellett volna sorolni FERENCZI Zoltán és KUDORA Károly könyveit. Az előre megszabott kis terjedelemből folyó hiányosságai elle-